

Ben tarikati

Prof. Dr. Kemal Sayar

1966 yılında Ordu'da doğdu. İlkokulu Zonguldak'da, liseyi Eskişehir'de tamamladı. 1989'da Hacettepe Üniversitesi İngilizce Tıp Fakültesi'ni bitirdi. Uzmanlığını Marmara Üniversitesi'nde tamamladı. Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ve Kanada McGill Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak bulundu. En son Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları hastanesinde ergen ve genç kliniğini kurdu ve dört yıl boyunca klinik şefliğini yürüttü. Yurtdışında pek çok ülkede çeşitli eğitimlere katıldı, eğitimler verdi. Birçok kitabı olan Sayar, ulusal ve uluslararası dergilerde editörlük ve yayın kurulu üyelikleri yapmaktadır. Sayar, evli ve iki çocuk babasıdır.

Günümüz Türkiye'sinde gazetecilerden oyunculara, politikacılardan işadamlarına kadar pek çok insan "ben tarikati"nin müridi. Bu insanlar kendilerine tapınmayı, var olma sebebi haline getirmiş durumdadır. Onlara kalırsa hayatın asıl amacı, ne pahasına olursa olsun başarmaktır. Başarabilenler, hak ettikleri için başarmıştır. Başaramayanlar ise zaten yetenezsiz ve hak etmemiş insanlardır. "Ben tarikati"nin müridanı, kendisini her dem yeniden pazarlama hevesindedir. Gazetelerin magazin sayfaları, bu itibarsız şöhretlerin şişmiş egolarıyla doludur.

Modern dünyada başarının her şeyi meşrulaştıran bir işlevi var. Kişi eğer başarı merdivenlerini tırmanmışsa, oraya hangi yöntemleri kullanarak ulaştığı sorgulanmıyor. Başarının, bireye kendisini diğer insanlardan üstün görme hakkı verdiği kabul ediliyor. Benlikleri kutsamanın en önemli vasıtalarından biri başarı. Ama neyi başarmak? İyi bir bilim adamı olmanın, hayırseverliğin veya dürüst bir yurttaş olarak kalmanın günümüz Türkiye toplumunda şöhret, para ve iktidara tahvil edilebilir bir tarafı yok. Başarı, günümüz Türkiye'sinde şöhret, para ve iktidarın kapılarını açabildiği sürece anlamlı.

Başarının güncel tanımlanma biçimiyle

ilgili olarak şöyle bir sorun var: İnsanlar topluma, kültüre, insanlığa sunabildikleriyle değil, kendilerine sunabildikleriyle başarılı sayılıyor. O yüzden ünlü ekran yüzlerini, cemiyet sayfası gediklerini, bir sosyal sorunun çözümünde öncülük ederken göremiyoruz. Onlara para ve itibar olarak geri dönmüyorsa neden değerli vakitlerini heba etsinler, değil mi?

Günümüzde benliğin kendisi, tek başına bir değer sağlayıcı haline geldi. 'Benim için iyi olan iyidir' diyoruz. Bir dünya görüşüne, bir dine, bir anlam çerçevesine atıf yapmamıza gerek yok. Kişisel çıkarlarımızı hizmet ediyorsa, ahlâkın genel kurallarından bağımsız olarak, o şey iyi sayılıyor. Benliğin üs-

İnsanın “kendisini tavaf eden hacı” olduğu bir zamanda, ilişkiler de kısa ömürlü ve yüzeysel. Coğrafi hareketlilik mekâna sadakati ortadan kaldırıyor. İnsan ilişkilerinde diğerkâmlık ve sadakat mumla aranıyor. Güven aşınıyor. Sadece kendi benliklerini referans alan insanlar, bir diğerine şüpheyile bakıyor. “Beni kullanmak istiyor olmasın? Beni sömürerek kendisine menfaat sağlayacak olmasın?” tarzı şüpheler, dostluk ve dayanışmanın altını oyuyor.

tünde bir ahlâkî otorite yoksa bireyin teslim olacağı bir ahlâk kodu yürürlükte değilse, o zaman kişinin toplumsal faydayı değil de kişisel faydayı yeğlemesi meşruiyet kazanıyor. Dostoyevski'nin bilinen cümlesiyle söylesek, 'Tanrı yoksa her şey mubahtır'. Doğru ve yanlış, iyi ve kötü hakkında eğer nesnel ölçütler ortaya konulamıyorsa, o zaman herkes kendi benliğini kendisine rehber edinecektir. Ahlâk artık kişisel bir sorun ve bireysel bir karardır.

İnsanın “kendisini tavaf eden hacı” olduğu bir zamanda, ilişkiler de kısa ömürlü ve yüzeysel. Coğrafi hareketlilik mekâna sadakati ortadan kaldırıyor. İnsan ilişkilerinde diğerkâmlık ve sadakat mumla aranıyor. Güven aşınıyor. Sadece kendi benliklerini referans alan insanlar, bir diğerine şüpheyile bakıyor. “Beni kullanmak istiyor olmasın? Beni sömürerek kendisine menfaat sağlayacak olmasın?” tarzı şüpheler, dostluk ve dayanışmanın altını oyuyor. Hiçbiri-miz karşımızdaki insanın aklını okuyamayız. Ama toplumsal hayat asgarî bir güven duygusuna gereksinir, diğer insanların iddia ettikleri ve gördükleri kişi olduklarına inanmamızı gerektirir. Sağlıklı bireyler olmak için başkalarına ve dünyaya karşı temel bir güven duygusu geliştirebilmemiz icap eder. Malesef günümüzün ruh iklimi fazlasıyla karamsar, duygusuz ve şüphecî. Hayatın sunduğu yegâne armağanın “dünyevî zevkler” olduğunu düşünen

“ben tarikatı” üyeleri, yabancılaşmanın öncü kuvveti olarak, “anlam krizi”ni tirmandırıyor. Altmışlı yılların dünyayı değiştirebileceğine inanan iyimser insanların yerini, iki binli yıllarda şüphecî, ümitsiz, bitkin ve karamsar bir kuşak almış durumda. Kendi hayatını efsanelleştirerek, kendi benliğine tapınarak anlam buhranına çare arayan bir kuşak karşısındayız. Hayat “ben”le başlıyor ve “ben”le nihayet buluyor. Güven, inanç ve iman bittiği bir noktada İslamcısından solcusuna, Atatürkçüsünden sağcısına dek “dava delisi” insanlar kayıplara karışıyor ve insanlar bir üst kimlik olarak “ben tarikatı”nda buluyor. Geçmişin kesin inançlıları, bugün para, şöret ve iktidar olarak geriye dönecek bir başarının izini sürüyor. Katı olan her şey buharlaşıyor.

Bir “bencilik çağı”nda yaşıyoruz. Doğruluk ve meşruiyeti; kabul görmüş ahlâk kaideleri değil ihtiyaçlarımızın şiddeti belirliyor. “Bir şeyi ben çok istiyorsam o olmalıdır ve doğrudur” diyoruz. “Benlik kültürü”nü kutsayan ve başarıyı sadece maddî ifadeler içinde anlamlandıran bir ticarî ahlâk, insanı önceleyen bir ahlâkla kıyaslandığında daha az sevgi ürettiyor. İnsanlar arasında dayanışmayı çoğaltmak, beklenebileceği gibi, kapitalizmin yapması gerekenler arasında anılmıyor. Narsisizm, “modern zamanların Protestan etiği” olarak küresel yaygınlık kazanıyor. Elektronik medya yüzeysel imgelere

yaslanıyor, öz ve derinlik yok sayılıyor.

“Ben tarikatı”nin temel özelliklerinden biri, eşduyum yeteneği gösteremiyor oluşu yani karşısındaki insanın duygularını anlamakta ve yorumlamakta gösterdiği yoksunluk. Yalnızca kendisi için yaşayan, diğer insanlara sadece kendisini yüceltsin ve övsünler diye değer veren ve istediğini aldıktan sonra bir kâğıt mendil gibi onları bir kenara atan, cinselliği aşksız ve nezaketsiz, insani ilişkileri sığ, sevebilmekten âciz bir kişilik. Böylece mahremiyet yerini laubaliliğe, aşk yerini duygusuz cinselliğe bırakıyor. Narsisistik klon bütün dünyaya yayılırken biz de hakkın gücüne değil gücün hakkına inanmaya başlıyoruz.

Ruhları ele geçiren bir istila karşısındayız ve elimizde savaşmak için kadim insanlık değerlerinden başka bir silah yok. Toza karşı toz, kibre karşı tevazu, sığılğa karşı derinlik, bencilliğe karşı diğerkâmlık, hasede karşı dayanışma, hıza karşı yavaşlık, yalnızlığa karşı yârenlik, som aklı karşı gönül. Bir toplumda gönlün şarkılarını söyleyenler varsa narsisizm hastalığı burçları aşip orada otağ kuramaz. “Tarab benim, ben tarabım” diyor büyük şair, iş mutribin sesini duyacak kulak olmakta!